

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет

**КАТАЛОГ ЕЛЕКТИВНИХ ДИСЦИПЛІН
ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ
ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ**

Маріуполь – 2020

ДО УВАГИ КОРИСТУВАЧІВ КАТАЛОГУ

Каталог елективних дисциплін Маріупольського державного університету спеціальності 032 Історія та археологія третього (освітньо-наукового) рівня

- є систематизованим переліком елективних дисциплін циклу професійної підготовки, які кафедри МДУ пропонують для освітньо-наукових програм підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 032 Історія та археологія;

- є свідченням спроможності кафедр МДУ оперативно задовольнити освітні потреби здобувачів ступеня доктора філософії для створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання за обраними спеціальностями;

Змістні модулі дисциплін, форми навчання, методи активізації пізнавальної активності здобувача ступеня доктора філософії під час проведення аудиторних занять і організації СРС спрямовані на формування базових компетентностей у здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Каталог складено з урахуванням діючих освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії з спеціальності.

ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

КАФЕДРА ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Назва дисципліни: Маріупольський повіт на шляхах суспільної модернізації (1860-ті – 1914 рр.)

Мета вивчення курсу: навчальне опанування фактів, процесів та явищ економічного, соціального, інституціонального та культурного оновлення Маріупольського повіту наприкінці 1860-х – на початку 1900-х рр., творче освоєння навчальної дисципліни, вдосконалення та формування загальних та фахових компетенцій.

Завдання курсу: освоєння наукової методології вивчення історії втілення модернізаційних процесів 1860-х – початку 1900-х рр. на теренах Маріупольського повіту; аналіз джерельної бази теми курсу розгляд історіографії проблеми; з'ясування формування території та етнодемографічний розвиток Маріупольського повіту; вивчення процесу здійснення великих реформ на Маріупольщині; розкриття особливостей економічного розвитку повіту; визначення зрушень у соціальній структурі; охарактеризування самоврядної діяльності повітового земства; проаналізувати характер і результати діяльності Маріупольського міського громадського управління; виявлення специфіки діяльності державних органів повітового рівня; з'ясування поступу в організації та забезпеченні медичного обслуговування населення; висвітлення заходів державних органів та установ самоврядування із розвитку шкільництва; розгляд розвитку культурного життя.

Змістові модулі:

1. Українське Надазов'я на межі аграрного та індустріального суспільств.
2. Втілення промислової революції на теренах Маріупольського повіту

Рекомендований семестр для вивчення: III

Назва дисципліни: Археологічні дослідження у Північному Приазов'ї

Мета вивчення курсу: формування у здобувачів концепції приазовської регіональної археології як інтегральної частини української національної археології та праісторії України; формування відчуття «малої Батьківщини» та історичного зв'язку з Україною, розширення знань з історії рідного краю.

Завдання курсу: Розглянути археологію Північного Приазов'я як систему знань про найдавніше минуле краю на основі археологічних джерел; формувати у здобувачів систему знань про виникнення й етапи розвитку археологічної науки в Північному Приазов'ї, археологічні дослідження як основу здобуття історичної інформації про рідний край через артефакти, забезпечити розвиток творчого мислення у студентів та розвинути навички наукового аналізу, спрямовані на самостійне осмислення історичних процесів; вдосконалити навички роботи з археологічними джерелами та науковою

літературою, термінологічно-понятійним апаратом, формувати вміння характеризувати загальні та регіональні археологічні процеси; визначити не лише науково-пізнавальне, а й практичне значення регіональної археології.

Змістові модулі:

1. Північне Приазов'я в археологічних дослідженнях (кін. XVIII – поч. XXI ст.)
2. Пам'ятки доби каменю – палеометалу у Північному Приазов'ї
3. Пам'ятки раннього залізного віку – середньовіччя та ранньомодерної доби у Північному Приазов'ї

Рекомендований семестр для вивчення: III

Назва дисципліни: Маріупольський повіт в подіях Української революції 1917-1921 рр.

Мета курсу: формування у здобувачів третього рівня вищої освіти уявлень про сутність Української революції (1917–1921 рр.), особливості цих подій у Маріупольському повіті.

Завдання курсу: ознайомити здобувачів з сучасними підходами до висвітлення історії Української революції; формувати уявлення про специфіку революційних подій у Маріупольському повіті; з'ясувати місце українських громадських організацій та політичних партій в подіях Української революції на теренах Маріупольського повіту; проаналізувати вплив Універсалів Української Центральної Ради на суспільно-політичні процеси в Маріупольському повіті; розглянути ставлення суспільно-політичних сил Маріупольського повіту до Української Народної Республіки та Української держави гетьмана П. Скоропадського; висвітлити причини збройного протистояння у Приазов'ї та участь у ньому повстанських збройних формувань у період Української революції; з'ясувати місце Української революції в історії Маріупольського повіту.

Змістові модулі:

1. Перший період Української революції на теренах Маріупольського повіту (березень-жовтень 1917 рр.);
2. Маріупольський повіт у боротьбі за Українську державність (листопад 1917 – серпень 1918 рр.);
3. Повстанський період у військово-політичних подіях Української революції (кінець 1918–1921 рр.).

Рекомендований семестр для вивчення: III

Назва дисципліни: Новітні підходи до методики та методології історичного дослідження

Мета вивчення курсу: формування у здобувачів третього рівня вищої освіти уявлень про сутність, принципи етики сучасного наукового дослідження, набуття самостійних дослідницьких навиків в межах

спеціальності Історія та археологія, необхідних для підготовки та захисту дисертаційного дослідження.

Завдання курсу: ознайомлення здобувачів з новітніми підходами до методики та методології історичної науки, формування уявлень про їх еволюцію; засвоєння сучасних нормативних та емпіричних методологічних теорій; формування уявлень про специфіку науково-дослідної діяльності; формування уявлень про сучасне історичне дисертаційне дослідження, його основні етапи і складнощі, що виникають при підготовці дисертації кандидата історичних наук; окреслення методів сучасних історичних досліджень.

Змістові модулі:

1. Теоретичні аспекти історичного пізнання.
2. Основні теоретико-методологічні парадигми сучасної історичної науки.
3. Сучасні методи історичного дослідження та їх застосування.

Рекомендований семестр для вивчення: III

***Назва дисципліни:* Повсякденне життя українського селянства в 1950 – 1960-х рр.**

Мета вивчення курсу: полягає у вивченні та засвоєнні сутності повсякденного життя українських селян в умовах радянської дійсності 1950 – 1960-х рр. та визначенні чинників його змін.

Завдання курсу: аналіз ступеня вивченості проблеми, визначати теоретичні підходи до дослідження повсякденності українських селян, окреслити кола джерел дослідження повсякденного життя колгоспників України в перші повоєнні десятиліття, визначити методи і прийоми розкриття їх пізнавальних можливостей; з'ясувати умови сільської повсякденності через вивчення загальнодержавної політики щодо села, природно-кліматичних та географічних умов України у 1950 – 1960-х рр. та зміни сільської поселенської структури; розкрити умови економічної діяльності селян в колективних господарствах; зміни в оплаті праці селян в колгоспах та її порівняння з прибутками від домогосподарств; з'ясувати можливості селян задовольняти свої матеріальні, духовні та культурно-освітні потреби; визначити роль традиційної культури в повсякденному житті селян та оцінити вплив радянської ідеології на селянство; розкрити участь селян в суспільно-політичному житті; реконструювати морально-психологічну ситуацію в українському селі; виявити настрої селян, як реакцію на сільську буденність та стратегії виживання українських селян в умовах тяжкої сільської повсякденності.

Змістові модулі:

1. Спосіб життя українських селян в умовах радянської дійсності 1950 – 1960-х рр.
2. Матеріальні потреби селян та можливості їх задоволення. традиційна культура. Морально-психологічна ситуація в українському селі.

Рекомендований семестр для вивчення: III

Назва дисципліни: Історичні та соціологічні дослідження у науковій діяльності М. Грушевського

Мета курсу: дати здобувачам третього рівня вищої освіти знання про наукову діяльність видатного українського історика М. Грушевського та висвітлення проблеми в українській історіографії.

Завдання курсу: вивчаючи наукові проблеми щодо початку наукової діяльності М. Грушевського; проаналізувати питання науково-педагогічної діяльності М. Грушевського у Львівському університеті; висвітлити питання щодо наукової публіцистики М. Грушевського початку ХХ ст.; розглянути діяльність М. Грушевського в НТШ та УНТ; проаналізувати наукову та публіцистичну діяльність М. Грушевського доби УЦР та його діяльність в еміграції; з'ясувати питання щодо останнього десятиліття наукової діяльності М. Грушевського.

Змістові модулі:

1. Формування наукових поглядів М. Грушевського. Львівська доба його творчої та науково-організаційної діяльності (1894–1914 рр.).
2. Історичні та соціологічні дослідження М. Грушевського в 1915-1923 рр.
3. М. Грушевський у науковому житті України 1924 – 1934 рр.

Рекомендований семестр для вивчення: III